

Eilen tuotiin Näyttämölle naantalilainen persoona (1899-1981) Emil Virkki esille. Kertojana loistava Ritva Suotula ja Pirjo Hurme lauloi upeasti Emilin musiikkia sekä Seppo Mäkikalli oli Emilin nuoteista luonut kaunista ja koskettavaa musiikkia. Päivi Albertsson oli tehnyt ison työn Emilin muistiinpanojen puhtaaksi kirjoittamisessa.

Settäin Eemil- naantalilainen persoonallisuus

Eemil Virkki ehti olla elämänsä aikana maanviljelijä, kirvesmies, humoristi, museon vahtimestari, säveltäjä, kuvataiteilija, sanoittaja, laajasti matkaillut ja ehkä vielä paljon muutakin. Eemil Virkin Jussi-veljen poika, tohtori Niilo Virkki on toiminut Puerto Ricon yliopistossa hyönteistutkijana ja hän julkaisi 1980-luvun alussa sedästään Eemil Virkistä kirjoitussarjan ”Settäin Eemil” Karjala-Lehdessä. Tässä kerrotut jutut ovat valikoima näistä artikkeleista. Päivi Albertsson on koonnut palasia tuosta juttusarjastasta. Kaikki Pirjo Hurmeen esittämät laulut ovat Eemilin säveltämiä ja sanoittamia, säestäjänä toimii Seppo Mäkikalli, lukijana Ritva Suotula.

Eemilin isä Aleksanteri asusti alkuperäistä Matti Virkin taloa Eemilin syntyessä vuonna 1899. Vasta Venäjän vallan alettua Metsävirkin suurtilaa ruvettiin jakamaan pienemmiksi perintötiloiksi. Tässä jaossa esi-isä Matti Virkki sai laajan alueen. Tämä Mattilan tila on ehditty jakaa neljään osaan vuosisatamme alkuun tultaessa ja Eemilin kotitilan nimeksi oli laitettu ”Nälkäpelto”. Tila sijaitsi Karjalan kannaksella Valkjärvellä. Eemilillä oli ainakin kolme veljeä, Kauko, Jussi ja Eero ja yksi sisar Laina. Eemil sai nimensä kummitätinsä Emilia Eichelmannin mukaan. Poika ei ollut koskaan oikein tyytyväinen nimeensä, vaikka saikin sittemmin lohtua siitä, että ”sotakaverillein Mannerheimikii tekkiit saman ilan, ristiit Eemeliks”.

Tavanomaista talonjussia Eemilistä eli Empusta ei tullut, vaan tuli maanviljelijä omaa sorttiaan. Poikasena paimenessa ollessaan hän jo tuumailikin: ”Lehmä hää tietää paremmi ko akranoomit minkä heinä hää valitsoo syyväksee. Luonnonnonniittylöil hänel o paljo valitsemise varraa. Sillo maitokii saap hyvä mau. Mut jos annat hänel vaa timoteita ja apilaa, ni hää ärtyy äkäpäissä tekemää suurii määrii pahamakusta maitoo, Ko tiijet jot lehmäs ei oo ko kaks nestesäiliöö, ni jo arvaatkii mist se lisämaito o kotosii.” Eemil kävi elämänsä aikana läpi kaikki sivilisäädtyt, oli boheemi ja reissumies. Hän oli kolmen sodan veteraani. Herkästi vastaanottavainen mieli rekisteröi pitkän elämän varrella arkisia tapahtumia, joiden huvittavat ja etenkin absurdit puolet hän kärkeästi tajusi. Eemilin jutut olivat kuin silmä, joka avasi välähdyksellisiä näkymiä suvun vanhan kotikylän elämään.

Sotien jälkeen aluksi asetuttiin asumaan Luonnonmaan Viialanrantaan. Eemil pestautui kirvesmieheksi ”Eila”-nimisen kalastuskuunarin keulaa tekemään. Asuttiin ahtaasti pienessä kesämökissä: äiti Hulda, Eemil ja Jussi. Niilo saapui Helsingistä

kesälomalle ja joutui yöllä kävelemään Raisiosta rataa pitkin. Tuli väsyneenä perille, ja toivoen saavansa nukkua muutaman tunnin avasi oven, jolloin Eemil: ”Mihis nyt hypätää? Männää vaik Ukko-Peka sillal puottelemmaa pienii kivilöi merree. Jos vaik tuleva emäntäis sattus kävelemmää sillal, ni pyyvettäis häntäkii sakkii.”

Sisar Laina ja miehensä Ryypön Matti olivat majoittuneet Luonnonmaan Haijaisten Alitalon piharakennukseen. Siellä Eemil ja Jussi olivat vakiovieraita. Kun talossa oli tyttöjä ja kylässä muita nuoria, tapahtui se väistämätön mikä ennen Nälkäpellolakin: nuoriso alkoi kokoontua Alitaloon. Leikittiin kuurupiiloa. Tehtiin letturetkiä autolla ja moottoriveneellä, soitettiin ja tanssittiin piirileikkejä. Alitalossa asui huumorintajuista, sydämellistä väkeä, joka ei länsisuomalaisuuttaan oikein aluksi osannut ilmaista luonteenlaatuaan. Emäntä Inkeri tunnusti myöhemmin perheensä olleen hyvin huolissaan siitä miten he osaisivat lohduttaa heille tulevia karjalalais-parkoja, jotka varmaan olisivat surun ja huolten murtamia. ”Emme osanneet kuvitellakaan, että he toisivat ilon ja leikin mukanaan, ja vieläpä viihdyttäisivät meitäkin! 50-luvulla Eemil jäi yksin Naantaliin asumaan, kun äiti Hulda muutti poikansa Jussin kanssa Parolaan ja sisko Laina miehensä Ryypön Matin kanssa lähelle heitä. Eemil muutti kaupungin puolelle, Raatihuoneenkatu 8:aan, sen portin päällä olevaan kamariin. Tähän pikkupesään johtivat raput ulkopuolitse, ja monin sähköpatterein se oli saatu talviasuttavaksi.

Portin päällä rupesi sikiämään maalauksia, runoja ja sävellyksiä, mm. ”Vuoksen laulu”. Tämän sävellyskauden aikana Eemil opetteli omin päin musiikin teorian. Kerran kävelyllä ollessaan ja jotain sävellystä miettiessään Emppu näki pianon erästä ovenraosta. Siitä vaan sisään ja pianosta ääniä tavoittelemaan! Isäntä ryntäsi äkäisenä paikalle, mutta lopulta erottiinkin sovussa, ja miehistä tuli hyvät ystävät. Isäntä oli turun Taidemuseon intendentti, Prof. Axel Haartman.

Kun Eemelistä sitten tehtiin Naantalin Museon yleisnikkari ja vahtimestari, oli tehtävä kaikenlaisia entisöimis- ja korjaustöitä. Eemil selitti päärakennuksen perustuksen korjausta museo-vieraille ja samalla tuli paikalle 6-vuotias Hannele naapurista: Eemil: ”Nää peruskivet mie jouvuin kaik asettammaa uuestaa, mut ehä mie mite ois sitä voint tehä jos tää Hannele ei ois sil aikaa kannatelt tätä talloo yllääl.” Sekä Hannele että Eemil tiesivät asian ihan todeksi: Eemil oli näet antanut tytön tunkrahvilla pumpata talon ylös, nurkka kerrallaan. Sellaiset ”tasaltaan haastelemiset” lasten kanssa johtivat jälleen siihen, että nuorta väkeä alkoi parveilla museon ja portinpäälyksen tienoilla, mutta nyt se oli varhaisnuorisoa, pääasiassa pikkutyttöjä, jotka riemastuneina kuuntelivat Eemilin juttuja, auttelivat museossa, pesivät mattoja meressä pientä maksua vastaan, ja kävivät ostoksilla mestarin puolesta. Niitä oli joskus harmiksi asti, ja ne pyrkivät pitämään Eemiliä tohvelin alla siinä määrin, että tämä niille usein ärhenteli ja nimitteli ”sontiaisiksi”. Sontiaisia ehti olemaan monta vuosiluokkaa, ja varmaan niitä yhä Naantalissa

asuu, nyt vanhempina naiseläjinä. Vuonna 1977 Eemilin veljenpoika Niilo huomasi setänsä kunnon huonontuneen ratkaisevasti. Ruoka ei maistunut, paino oli pudonnut. Kiipeäminen portin päälle oli käynyt vaikeaksi, välillä piti levähtää kaidepuuhun turvautuen. Vuotta myöhemmin Eemeliltä oli viety tärkein: vapaus. Kun ”sontiaiset” olivat tavanneet Eemilin tajuttomana portin päältä, katsoi hyvinvoinvaltio ajan tulleen miehen laitostamiseksi. Eemil pantiin Naantalın vanhainkotiin. Siellä ei mies tuntenut oloaan sopivaksi. Eniten ”äkköitti” se, ettei saanut lähteä liikkeelle muuta kuin jonkun ”vörmynttärin” kuittausta vastaan. Niinpä Eemil pyysi Jussi-veljeään kuittaamaan itsensä ulos vanhainkodista voidakseen siirtyä Jussin kanssa Tuusulaan asumaan. Järjestely ei jäänyt lopulliseksi. Eemil palasi vapaaehtoisesti Naantalın vanhainkotiin, jossa oppi viihtymään entistä paremmin. Jutut vanhasta Karjalasta ja sota-ajoista luistivat kuten ennenkin. Keväällä 1981 sattunut influenssa korjasi Eemilin parempaan talteen 17.5.1981.

Eemil on haudattu mieltänsä kiehtoneen vanhan luostarikirkon puistomaiseen hautuumaahan Naantaliin.